

Înalta Curte de Casație și Justiție
COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

Decizie nr. 1/2018 din 22/01/2018

Dosar nr. 3.094/1/2017

Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 239 din 19/03/2018

Ilie Iulian Dragomir - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale
Lavinia Curelea - președintele delegat al Secției I civile
Eugenia Voicheci - președintele Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Simona Elena Cîrnaru - judecător la Secția penală
Leontina Șerban - judecător la Secția penală
Simona Daniela Enean - judecător la Secția penală
Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală
Aurel Gheorghe Ilie - judecător la Secția penală
Daniel Grădinaru - judecător la Secția penală
Constantin Epure - judecător la Secția penală
Dan Andrei Enescu - judecător la Secția penală
Geanina Cristina Arghir - judecător la Secția penală
Ioana Alina Ilie - judecător la Secția penală
Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală
Ștefan Pistol - judecător la Secția penală
Rodica Aida Popa - judecător la Secția penală
Marius Dan Foițoș - judecător la Secția penală
Rodica Susanu - judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Nicolae - judecător la Secția I civilă
Rodica Zaharia - judecător la Secția a II-a civilă
Mirela Polițeanu - judecător la Secția a II-a civilă
Eugenia Marin - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Florentina Dinu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul competent să judece recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 3.094/1/2017 este legal constituit conform dispozițiilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală și conform art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Ilie Iulian Dragomir.

La ședința de judecată participă doamna Marinela Mincă, procuror-șef al Biroului de reprezentare - Serviciul judiciar penal - Secția juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

De asemenea, la ședința de judecată participă domnul Florin Nicușor Mihalache, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, conform art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Curtea de Apel București, autoarea sesizării, este reprezentată de doamna judecător Iura Elena Veronica Andreea.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii formulat de Curtea de Apel București, înregistrat la Înalta Curte de Casație și Justiție cu nr. 3.094/1/2017, vizând "calificarea și competența de soluționare a cererii de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deducerii duratei executate în străinătate."

Magistratul-asistent referă cu privire la obiectul recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 3.094/1/2017, aflat pe rolul completului de judecată, precum și cu privire la faptul că la dosarul cauzei s-a depus, la 19 decembrie 2017, raportul întocmit de doamna judecător Leontina Șerban, desemnată judecător-raportor conform art. 473 alin. (4) din Codul procedură penală. De asemenea, precizează că au fost depuse hotărâri relevante în materie pronunțate de instanțele judecătorești, precum și punctul de vedere al procurorului general.

După prezentarea referatului cauzei, președintele completului, domnul judecător Ilie Iulian Dragomir, vicepreședinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că, în cauză, nu sunt cereri de formulat sau excepții de invocat, a acordat cuvântul reprezentantului Curții de Apel București, doamna judecător Iura Elena Veronica Andreea.

Reprezentantul Curții de Apel București, doamna judecător Iura Elena Veronica Andreea, a învederat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 471 alin. (1) și (3) din Codul de procedură penală.

În susținerea cererii de recurs în interesul legii, reprezentantul Curții de Apel București a arătat că, în practica judiciară națională, nu există un punct de vedere unitar privind calificarea și competența de soluționare a cererii de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deducerii duratei executate în străinătate.

A precizat că, potrivit art. 119 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 224/2006, recunoașterea se poate face, pe cale incidentală, în cadrul unui proces penal în curs.

Prin Decizia nr. 9 din 15 noiembrie 2010, pronunțată în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 382 din 1 iunie 2011, s-a decis că sintagma "proces penal în curs" cuprinsă în textul art. 119 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cu modificările și completările ulterioare, se interpretează în sensul că recunoașterea pe cale incidentală a unei hotărâri penale străine sau a unui act juridic străin se poate face și în faza privind punerea în executare a hotărârilor penale definitive.

Reprezentantul Curții de Apel București, doamna judecător Iura Elena Veronica Andreea, a apreciat că prin introducerea art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, Decizia nr. 9 din 15 noiembrie 2010, pronunțată în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 382 din 1 iunie 2011, a rămas fără aplicabilitate.

A învederat, referitor la problema de drept supusă dezbaterii, că unele instanțe au considerat că soluționarea cererii este de competența curții de apel în considerarea dispozițiilor art. 142 din legea specială, iar alte instanțe că cererea este secundară și cade în competența instanțelor sesizate cu cererea de contopire.

În continuare, a menționat că, după sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu prezentul recurs în interesul legii, prin Legea nr. 236/2017, la art. 140¹ din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea

judiciară internațională în materie penală, a fost introdus alin. (2¹), potrivit căruia recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea deducerii perioadei executate în detenție pe teritoriul altui stat, se face dacă pedeapsa a fost executată în întregime sau a fost considerată ca fiind executată în statul străin, iar aceste aspecte au fost confirmate de statul străin, urmând a fi dedusă perioada executată efectiv.

Chiar dacă, aparent, se poate considera că prezentul recurs în interesul legii a rămas fără obiect ca urmare a introducerii acestui alineat, reprezentantul Curții de Apel București a opinat că, prin această completare a legii, nu s-a stabilit calificarea cererii și competența de soluționare.

Pe fondul recursului în interesul legii a apreciat că în situația unei cereri de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deducerii duratei executate în străinătate, aceasta este o cerere incidentală, fiind de competența instanței investite cu soluționarea cererii de contopire.

Față de aceste aspecte a solicitat admiterea recursului în interesul legii formulat de Curtea de Apel București și pronunțarea unei decizii prin care să se asigure o interpretare și aplicare unitară a legii.

Președintele completului, domnul judecător Ilie Iulian Dragomir, vicepreședinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, a acordat cuvântul reprezentantului Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamnei procuror-șef Marinela Mincă.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamna procuror-șef Marinela Mincă, a învederat că recursul în interesul legii a fost promovat ca urmare a constatării unei practici neunitare referitoare la aplicarea art. 140¹ și art. 142 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, respectiv cu privire la "calificarea și competența de soluționare a cererii de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deducerii duratei executate în străinătate", apreciind că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 471 alin. (1) și (3) din Codul de procedură penală.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a precizat că, în practică, s-au conturat mai multe orientări.

Astfel, a învederat că, într-o primă orientare se consideră că recunoașterea unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină, formulată de un condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deducerii duratei executate în străinătate, îmbracă forma unei cereri de recunoaștere, pe cale incidentală, întemeiate pe dispozițiile art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care este de competența instanței investite cu cererea principală ce are ca obiect modificarea pedepsei în temeiul art. 585 din Codul de procedură penală, motivându-se că, prin cererea formulată, condamnatul urmărește efectuarea operațiunii juridice de contopire a pedepselor și, în final, deducerea din pedeapsa rezultantă a întregii perioade executate, inclusiv cea executată în străinătate, aceasta constituind finalitatea mediată a cererii.

Într-o a doua orientare, a arătat reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, alte instanțe investite cu soluționarea unei asemenea cauze au considerat că temeiul de drept al cererii este cel prevăzut de art. 140¹ alin. (1) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în sensul recunoașterii, pe cale principală, a hotărârilor judecătorești străine (fără a fi dezbătut vreun argument pentru temeiul de drept reținut), în vederea realizării contopirii cu pedeapsa pronunțată de statul român și, ulterior, a deducerii perioadei executate.

Totodată, a precizat că, într-o altă opinie, instanțele au considerat că soluționarea cererilor de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină,

formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deducerii duratei executate în străinătate, este de competența curții de apel potrivit dispozițiilor art. 142 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

A susținut că punctul de vedere al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este în sensul că persoana condamnată în străinătate poate solicita contopirea pedepsei aplicate prin hotărâre judecătorească străină, după executarea acesteia în statul de condamnare, doar în situația în care mai există o pedeapsă de executat în România, concurentă cu cea pronunțată în străinătate, în baza dispozițiilor art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a subliniat că, prin Decizia nr. 9 din 15 noiembrie 2010, pronunțată în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 382 din 1 iunie 2011, s-a decis că sintagma "proces penal în curs" se interpretează în sensul că recunoașterea pe cale incidentală a unei hotărâri penale străine sau a unui act juridic străin se poate face și în faza privind punerea în executare a hotărârilor penale definitive.

Raportat la cererea principală ce face obiectul procedurii judiciare de contopire de pedepse a susținut că recunoașterea hotărârilor străine definitive executate în statul de condamnare are un caracter accesoriu operațiunii de contopire, interesul urmărit fiind deducerea perioadei executate anterior din condamnări aplicate pentru fapte concurente.

În acest context a menționat că, așa cum prevăd dispozițiile art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, competența aparține instanței de judecată pe rolul căreia se află cauza spre soluționare, respectiv instanței competente să soluționeze cererea (principală) de contopire a pedepselor, potrivit art. 585 alin. (2) din Codul de procedură penală.

Față de aceste aspecte, reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat admiterea recursului în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București și pronunțarea unei decizii prin care să se constate că cererea de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină, formulată de persoana condamnată, aflată în România, în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și a deducerii perioadei executate în străinătate, este o cerere incidentală, de competența instanței investite cu soluționarea cererii de contopire.

Președintele completului, domnul judecător Ilie Iulian Dragomir, vicepreședinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar Completul de judecată a reținut cauza în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept care a generat practica neunitară

Prin recursul în interesul legii formulat de către Colegiul de conducere al Curții de Apel București s-a arătat că, în practica judiciară națională, nu există un punct de vedere unitar privind "calificarea și competența de soluționare a cererii de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină, formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deducerii duratei executate în străinătate."

2. Examenul jurisprudențial

În urma verificării jurisprudenței la nivel național s-a constatat că interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 140¹ și art. 142 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu se realizează unitar, instanțele pronunțându-se diferit cu privire la calificarea și competența de soluționare a cererilor de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină, formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deduceri duratei executate în străinătate.

Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

2.1. Într-o primă orientare se consideră că recunoașterea unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină, formulată de un condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deduceri duratei executate în străinătate, îmbracă forma unei cereri de recunoaștere, pe cale incidentală, întemeiate pe dispozițiile art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care este de competența instanței investite cu cererea principală ce are ca obiect modificarea pedepsei în temeiul art. 585 din Codul de procedură penală, motivându-se că, prin cererea formulată, condamnatul urmărește efectuarea operațiunii juridice de contopire a pedepselor și, în final, deducerea din pedeapsa rezultantă a întregii perioade executate, inclusiv cea executată în străinătate, aceasta constituind finalitatea mediată a cererii.

S-a mai argumentat că recunoașterea hotărârii nu are ca efect executarea, în individualitatea sa, a pedepsei aplicate de instanța străină, această pedeapsă pierzându-și individualitatea și regăsindu-se în pedeapsa rezultantă, aplicată în condițiile art. 585 alin. (1) din Codul de procedură penală, astfel încât dispozițiile art. 142 din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu sunt incidente întrucât acestea se referă la situația în care pedeapsa aplicată de autoritățile străine nu a fost executată.

Totodată, s-a subliniat că art. 142 din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, impune ca cererea de recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești să fie transmisă de statul emitent.

2.2. Într-o a doua orientare, alte instanțe investite cu soluționarea unei asemenea cauze au considerat că temeiul de drept al cererii este cel prevăzut de art. 140¹ alin. (1) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în sensul recunoașterii, pe cale principală, a hotărârilor judecătorești străine, în vederea realizării contopirii cu pedeapsa pronunțată de statul român și, ulterior, a deduceri perioadei executate (fără a fi dezbătut vreun argument pentru temeiul de drept reținut).

2.3. Într-o altă opinie, instanțele au considerat că soluționarea cererii de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină, formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deduceri duratei executate în străinătate, este de competența curții de apel potrivit dispozițiilor art. 142 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În susținerea acestei opinii s-a arătat că, prin recunoașterea hotărârii străine și operațiunea juridică a contopirii cu pedeapsa aplicată, prin hotărârea penală română se ajunge la o pedeapsă rezultantă ce include și pedeapsa aplicată prin hotărârea penală străină, cu executare în regim de detenție, context în care sunt aplicabile dispozițiile art. 142 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd competența exclusivă a curților de apel în soluționarea acestui demers juridic. Deopotrivă, s-a susținut că textul de lege permite condamnatului, ca persoană interesată, să fie titular al cererii de recunoaștere a hotărârii străine.

2.4. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

În jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală au fost identificate mai multe hotărâri prin care au fost soluționate conflicte negative de competență, problema de drept primind rezolvări diferite, considerându-se fie că sunt aplicabile dispozițiile art. 142 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fie cele ale art. 140¹ alin. (2) din aceeași lege, această din urmă opinie fiind majoritară.

3. Punctul de vedere al Curții de Apel București

Punctul de vedere al Curții de Apel București, autoarea sesizării, este în sensul că recunoașterea unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină, formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deduceri duratei executate în străinătate, are caracter incidental potrivit art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în raport cu cererea principală, cerere formulată în materia executării, iar competența de soluționare nu revine curții de apel, ci instanței competente a soluționa cererea principală.

4. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

În esență, punctul de vedere al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este în sensul că persoana condamnată în străinătate poate solicita contopirea pedepsei aplicate prin hotărâre judecătorească străină, după executarea acesteia în statul de condamnare, doar în situația în care mai există o pedeapsă de executat în România, concurentă cu cea pronunțată în străinătate, în baza dispozițiilor art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Raportat la cererea principală ce face obiectul procedurii judiciare de contopire de pedepse s-a precizat că recunoașterea hotărârilor străine definitive executate în statul de condamnare are un caracter accesoriu operațiunii de contopire, interesul urmărit fiind deducerea perioadei executate anterior din condamnări aplicate pentru fapte concurente.

În acest context s-a menționat că, așa cum prevăd dispozițiile art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, competența aparține instanței de judecată pe rolul căreia se află cauza spre soluționare, respectiv instanței competente să soluționeze cererea (principală) de contopire a pedepselor, potrivit art. 585 alin. (2) din Codul de procedură penală.

5. Raportul asupra recursului în interesul legii

Referitor la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării și care a fost soluționată diferit de instanțele judecătorești, prin raportul întocmit în cauză, judecătorul-raportor a considerat că sunt aplicabile dispozițiile art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, întrucât în sintagma "în vederea producerii de efecte juridice, altele decât executarea în regim de detenție a pedepsei", din cuprinsul acestui text legal, se încadrează și situația recunoașterii, pe cale incidentală, a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină, la cererea persoanei condamnate aflate în România, în vederea contopirii pedepsei executate în alt stat cu pedeapsa de executat în România și a deduceri perioadei executate în străinătate, competența revenind instanței de judecată pe rolul căreia se află cererea principală de contopire a pedepselor, conform prevederilor art. 140¹ alin. (2) din legea specială.

6. Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

6.1. Admisibilitatea recursului în interesul legii

Înalta Curte de Casație și Justiție a fost legal sesizată, fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 471 din Codul de procedură penală referitoare la titularul sesizării și la depunerea

hotărârilor definitive ce atestă existența unei jurisprudențe neunitare referitor la problema de drept ce formează obiectul judecății.

Practica neunitară ce a determinat formularea recursului în interesul legii a fost generată de interpretarea și aplicarea neunitară a dispozițiilor art. 140¹ și art. 142 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în practica instanțelor de judecată fiind conturate mai multe orientări vizând calificarea și competența de soluționare a cererii de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțate de o instanță străină, formulată de condamnat în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deduceri duratei executate în străinătate.

6.2. Dispoziții legale aplicabile

Legea nr. 302 din 28 iunie 2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare

Art. 140¹. - Recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea producerii de alte efecte decât cel al executării în regim de detenție a pedepsei, precum și a altor acte judiciare emise de autoritățile străine

(1) Recunoașterea, pe cale principală, a hotărârilor judecătorești străine, în vederea producerii de efecte juridice, altele decât executarea în regim de detenție a pedepsei, se face la sesizarea persoanei interesate sau a procurorului, în condițiile tratatului aplicabil între România și statul emitent, de către judecătoria în a cărei circumscripție aceasta domiciliază.

(2) Recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea producerii de efecte juridice, altele decât executarea în regim de detenție a pedepsei, se face și pe cale incidentală, în cadrul unui proces penal în curs, de către procuror, în faza de urmărire penală, sau de către instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza spre soluționare.

(2¹) Recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea deduceri perioadei executate în detenție pe teritoriul altui stat, se face dacă pedeapsa a fost executată în întregime sau a fost considerată ca fiind executată în statul străin, iar aceste aspecte au fost confirmate de statul străin, urmând a fi dedusă perioada executată efectiv.

(3) În situațiile prevăzute la alin. (1) și (2), lipsa unui tratat nu împiedică recunoașterea hotărârii judecătorești străine, dacă aceasta se dovedește necesară soluționării unei cauze penale sau poate contribui la îmbunătățirea situației inculpatului sau a persoanei condamnate ori la reintegrarea sa. Dispozițiile art. 131 alin. (1), art. 132, 135 și ale art. 136 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(4) Actele judiciare care emană de la o autoritate judiciară străină competentă pot fi recunoscute de către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală sau instanța de judecată, dacă aceasta se dovedește necesară soluționării unei cauze penale sau poate contribui la îmbunătățirea situației persoanei cercetate ori a persoanei condamnate sau la reintegrarea sa. Actului judiciar străin nu i se poate conferi, ca efect al recunoașterii, o forță probantă mai mare decât cea pe care o are în statul emitent.

Art. 142. - Competența autorităților judiciare române

(1) Atunci când România este stat de executare, iar persoana condamnată este deținută într-un alt stat membru al Uniunii Europene, recunoașterea și punerea în executare, pe teritoriul României, a hotărârii judecătorești străine, în vederea transferării persoanei condamnate, este de competența curții de apel în a cărei circumscripție aceasta domiciliază. În cazul în care persoana condamnată nu are domiciliul pe teritoriul României, competența aparține Curții de Apel București.

(2) Atunci când România este stat de executare, iar persoana condamnată se află pe teritoriul României, recunoașterea și punerea în executare a hotărârii judecătorești transmise de statul emitent este de competența curții de apel în a cărei circumscripție teritorială domiciliază persoana

condamnată. În cazul în care persoana condamnată nu are domiciliul pe teritoriul României, competența aparține Curții de Apel București. Atunci când persoana condamnată se află în România, în executarea unei pedepse, competența recunoașterii și punerii în executare aparține curții de apel în a cărei circumscripție teritorială se află instanța locului de deținere.

(3) Atunci când România este stat de executare, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București este competent să primească cererea statului emitent formulată potrivit art. 161. În cazul art. 161 alin. (9), parchetul competent să primească hotărârea judecătorească și certificatul este cel de pe lângă curtea de apel prevăzută la alin. (4).

(4) În cazul prevăzut la art. 161 alin. (9), curtea de apel din care face parte judecătorul care a luat măsura preventivă sau pe lângă care funcționează parchetul din care face parte procurorul care a luat măsura preventivă este competentă să recunoască și să pună în executare hotărârea judecătorească transmisă de statul emitent.

(5) Atunci când România este stat emitent, iar persoana condamnată se află pe teritoriul altui stat membru al Uniunii Europene, competența de a solicita acestui din urmă stat luarea unei măsuri preventive și recunoașterea și punerea în executare a hotărârii judecătorești române aparține instanței de executare.

Codul penal

Art. 40. - Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente

(1) Dacă infractorul condamnat definitiv este judecat ulterior pentru o infracțiune concurentă, se aplică dispozițiile art. 39.

(2) Dispozițiile art. 39 se aplică și în cazul în care, după ce o hotărâre de condamnare a rămas definitivă, se constată că cel condamnat mai suferise o condamnare definitivă pentru o infracțiune concurentă.

(3) Dacă infractorul a executat integral sau parțial pedeapsa aplicată prin hotărârea anterioară, ceea ce s-a executat se scade din durata pedepsei aplicate pentru infracțiunile concurente.

(4) Dispozițiile privitoare la aplicarea pedepsei în caz de concurs de infracțiuni se aplică și în cazul în care condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață a fost comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii.

(5) În cazul contopirii pedepselor conform alin. (1)-(4) se ține seama și de pedeapsa aplicată printr-o hotărâre de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o infracțiune concurentă, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii.

Codul de procedură penală

Art. 585. - Alte modificări de pedepse

(1) Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații:

- a) concursul de infracțiuni;
- b) recidiva;
- c) pluralitatea intermediară;
- d) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

(2) Instanța competentă să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul în care persoana condamnată se află în stare de deținere, instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere.

(3) Sesizarea instanței se face din oficiu, la cererea procurorului ori a celui condamnat.

(4) La primirea cererii, președintele completului de judecată dispune atașarea la dosar a înscrisurilor și luarea tuturor măsurilor necesare soluționării cauzei.

6.3. Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii, examinând problema de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii, constată că unele instanțe au apreciat că devin aplicabile dispozițiile art. 140¹ din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, iar alte instanțe că sunt incidente dispozițiile art. 142 alin. (2), situație care s-a repercutat asupra competenței instanței desemnate a se pronunța în cauză.

Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, reglementează prin titlul V recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești, a ordonanțelor penale și a actelor judiciare în relația cu statele terțe, înțelegând prin stat terț statul care nu este membru al Uniunii Europene, conform art. 130 alin. (2) lit. d), iar prin titlul VI cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Deciziei-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană.

Potrivit art. 130 alin. (1) teza a II-a, care este integrat în capitolul I denumit "Dispoziții generale" al titlului V, dispozițiile capitolului III intitulat "Proceduri speciale de recunoaștere și executare" din același titlu V se aplică și în relația cu statele membre ale Uniunii Europene, dacă nu contravin dispozițiilor speciale.

Prin urmare, prevederile art. 140¹ cu denumirea marginală "Recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea producerii de alte efecte decât cel al executării în regim de detenție a pedepsei, precum și a altor acte judiciare emise de autoritățile străine" din cuprinsul capitolului III "Proceduri speciale de recunoaștere și executare" al titlului V din legea specială sunt incidente atât în ipoteza în care instanțele române recunosc hotărâri judecătorești pronunțate de autoritățile judiciare ale unui stat care nu este membru al Uniunii Europene, cât și în ipoteza hotărârilor judecătorești în materie penală pronunțate de autoritățile judiciare ale unui stat care este membru al Uniunii Europene, cu condiția ca prin recunoașterea hotărârii străine să se urmărească producerea altor efecte juridice decât cel al executării în regim de detenție a pedepsei, fiind prevăzut, cumulativ, pentru cea din urmă ipoteză, ca legea specială să nu conțină dispoziții contrare.

Recunoașterea hotărârilor judecătorești străine în vederea producerii de alte efecte decât cel al executării în regim de detenție a pedepsei se poate realiza, conform art. 140¹ alin. (2) din legea specială, pe cale incidentală, în cadrul unui proces penal în curs, de către procuror, în faza de urmărire penală, sau de către instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza spre soluționare.

Sintagma proces penal în curs se interpretează în sensul că recunoașterea, pe cale incidentală, a unei hotărâri penale străine este posibilă inclusiv în faza punerii în executare a hotărârilor penale definitive, după cum s-a statuat prin Decizia nr. 9/2010 dată în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite, prin raportare la dispozițiile art. 119 din Legea nr. 302/2004 în forma în vigoare la data pronunțării deciziei.

De altfel, în forma actuală a legii speciale, art. 140¹ alin. (3) teza I prevede că în situațiile prevăzute la alin. (1) și (2) lipsa unui tratat nu împiedică recunoașterea hotărârii judecătorești străine, dacă aceasta se dovedește necesară soluționării unei cauze penale sau poate contribui la îmbunătățirea situației inculpatului sau a persoanei condamnate ori la reintegrarea sa.

Dispoziții speciale privind faza de executare a hotărârilor penale sunt prevăzute de art. 585 alin. (1) lit. a) din secțiunea 1 "Schimbări în executarea unor hotărâri" a capitolului III "Alte dispoziții privind executarea" din titlul V "Executarea hotărârilor penale" din Codul de procedură penală.

Potrivit acestui text legal, o persoană condamnată poate solicita modificarea pedepsei dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza altei hotărâri

definitive, existența concursului de infracțiuni.

Aceste dispoziții legale trebuie interpretate prin raportare la art. 40 alin. (2) și (5) din Codul penal, care prevede că dispozițiile referitoare la contopirea pedepselor se aplică și în cazul în care, după ce o hotărâre de condamnare a rămas definitivă, se constată că cel condamnat mai suferise o condamnare definitivă pentru o infracțiune concurentă, urmând a se ține seama și de pedeapsa aplicată printr-o hotărâre de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o infracțiune concurentă, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii.

Așadar, solicitarea având ca obiect constatarea existenței concursului între infracțiuni pentru care s-a dispus condamnarea prin hotărâri pronunțate de instanțe din România și hotărâri pronunțate de autorități judiciare străine și contopirea pedepselor, pentru ca, în final, să se deducă din pedeapsa rezultantă inclusiv perioada de timp executată în străinătate, se încadrează, în drept, în dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, fiind o cerere de modificare de pedeapsă.

Cererea de contopire a pedepselor constituie o cerere principală, vizând pedepse aplicate cu titlu definitiv prin hotărâri judecătorești române și hotărâri judecătorești străine, cu consecința recunoașterii efectelor acestei situații juridice în planul tratamentului sancționator, în principal în privința deducerii duratei de timp anterior executate din pedepsele aplicate pentru infracțiunile ce compun concursul de infracțiuni, acesta fiind interesul demersului judiciar al persoanei condamnate.

Simpla împrejurare că cererea de modificare a pedepsei ține de faza executării unei hotărâri de condamnare pronunțate în România nu îi conferă caracterul unei cereri prin care se solicită executarea în România a unei pedepse pronunțate în străinătate.

Deopotrivă, faptul că se dispune mai întâi recunoașterea hotărârii străine și, apoi, se contopesc pedepsele nu are nicio înrâurire asupra obiectului principal al procesului, întrucât, dacă nu s-ar recunoaște hotărârea penală străină, nu s-ar putea deduce perioada executată în străinătate din pedeapsa rezultantă stabilită ca urmare a operațiunii juridice a contopirii.

În acest context, întrucât cererea de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești străine are în vedere producerea de efecte juridice, altele decât executarea în regim de detenție a pedepsei, respectiv deducerea din pedeapsa rezultantă și a perioadei executate în străinătate, aceasta are caracter incidental raportat la cererea principală care vizează modificarea pedepsei.

În consecință, în situația analizată nu sunt aplicabile dispozițiile art. 142 alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care reglementează recunoașterea și punerea în executare a hotărârii judecătorești străine și care atrag competența exclusivă a curții de apel, ci dispozițiile art. 140¹ alin. (2) din aceeași lege care prevăd procedura recunoașterii, pe cale incidentală, a unor hotărâri judecătorești străine, în vederea producerii de efecte juridice, altele decât executarea în regim de detenție a pedepsei, text legal care stabilește totodată că revine instanței investite cu soluționarea cererii principale competența de a dispune asupra recunoașterii hotărârii pronunțate de autoritățile judiciare străine.

Problema de drept a fost examinată și prin Decizia nr. 15 din 22 mai 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, în care s-a menționat că "omisiunea legiuitorului român de a include prevederi exprese, în cadrul titlului VI, care să permită recunoașterea dispozițiilor din hotărârea judecătorească pronunțată de un stat membru al Uniunii Europene referitoare la instituții de tipul liberării condiționate, nu conduce la imposibilitatea recunoașterii acestor dispoziții, ci, dimpotrivă, la recunoașterea acestora conform art. 140¹ din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare".

Din interpretarea teleologică a dispozițiilor titlului VI al Legii nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, rezultă că art. 142 alin. (2) prevede competența exclusivă a curții de apel în cazul procedurii speciale a recunoașterii și punerii în executare a hotărârii judecătorești străine, procedură prevăzută de secțiunea a 3-a intitulată "Recunoașterea și executarea

hotărârilor judecătorești pronunțate în alte state membre ale Uniunii Europene, în cazul în care persoana condamnată se află în România" din capitolul II al aceluiași titlu VI al legii.

Sub un prim aspect este de remarcat că, prin procedura specială evocată (art. 159-art. 163), se instituie dreptul exclusiv al statului străin emitent de a transmite, din oficiu sau la cererea persoanei condamnate, hotărârea și certificatul în vederea recunoașterii și punerii în executare a hotărârii judecătorești străine.

În acest sens, relevante sunt dispozițiile art. 160 alin. (6) din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în conformitate cu care, dacă înainte de soluționarea cauzei, statul emitent își retrage certificatul, instanța respinge cererea ca nesustenută.

Prin prisma scopului în care s-a instituit această procedură specială, dispozițiile art. 161 alin. (3) din legea specială prevăd că, în vederea identificării, căutării, localizării și prinderii persoanei condamnate, parchetul competent poate solicita darea în urmărire, potrivit Codului de procedură penală.

De asemenea, în conformitate cu art. 163 alin. (1) din legea specială, curtea de apel, ca instanță exclusiv competentă potrivit art. 142 alin. (2), poate renunța la dreptul de punere în executare a pedepsei atunci când constată imposibilitatea practică de a pune în executare pedeapsa deoarece persoana împotriva căreia s-a emis mandatul de executare a pedepsei nu este găsită sau persoana condamnată a evadat din penitenciarul în care executa pedeapsa.

Așadar, din interpretarea coroborată a textelor legale mai sus menționate reiese cu evidență că scopul urmărit prin procedura specială a recunoașterii hotărârii judecătorești străine reglementată de secțiunea a 3-a a capitolului II al titlului VI al Legii nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, este acela al executării de către persoana ce se află pe teritoriul României a pedepsei aplicate de autoritățile judiciare străine.

Or, după cum rezultă cu evidență și din alin. (2¹) al art. 140¹ din Legea nr. 302/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, introdus prin Legea nr. 236/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 993 din 14 decembrie 2017, care a modificat și completat Legea privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea deducerii perioadei executate în detenție pe teritoriul altui stat, se face dacă pedeapsa a fost executată în întregime sau a fost considerată ca fiind executată în statul străin, iar aceste aspecte au fost confirmate de statul străin, urmând a fi dedusă perioada executată efectiv.

Se mai remarcă faptul că, potrivit Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, curtea de apel dobândește atribuții specifice instanței de executare, respectiv de modificare a pedepsei, numai dacă ulterior recunoașterii unei hotărâri judecătorești străine același stat emitent transmite o nouă cerere de recunoaștere a unei hotărâri privind aceeași persoană, potrivit art. 160 alin. (7) coroborat cu art. 154 alin. (13) lit. b), ceea ce înseamnă, per a contrario, că pentru celelalte situații caracteristice materiei executării competența se va stabili potrivit normelor de drept comun în materie.

În considerarea celor expuse, Completul pentru judecarea recursului în interesul legii va admite recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București și va stabili că în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cererea de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțată de o instanță străină, formulată de persoana condamnată, aflată în România, în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deducerii duratei executate în străinătate, este o cerere incidentală de competența instanței investite cu soluționarea cererii de contopire.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București și, în consecință:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 140¹ alin. (2) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, stabilește următoarele:

Cererea de recunoaștere a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii pronunțată de o instanță străină, formulată de persoana condamnată, aflată în România, în vederea contopirii cu pedepse aplicate de instanțele române și deducerii duratei executate în străinătate, este o cerere incidentală de competența instanței investite cu soluționarea cererii de contopire.

Obligatorie, conform dispozițiilor art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 22 ianuarie 2018.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
ILIE IULIAN DRAGOMIR

Magistrat-asistent,
Florin Nicușor Mihalache